

Inaugurele bijeenkomst Nationale Betaalraad Suriname, Paramaribo, 18 maart 2024

Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer

Context en 'lessons learned'

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Marc van der Maarel

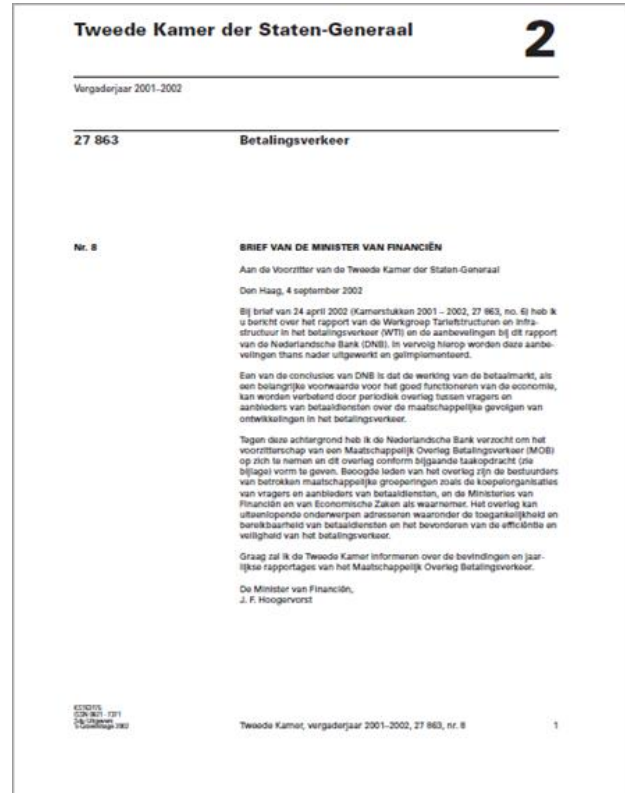
Sr. beleidsadviseur & clusterlead MOB
De Nederlandsche Bank

Het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer

- Overlegplatform waarin (koepel)organisaties die in Nederland de vraag – en aanbodzijde van betaaldiensten vertegenwoordigen zich samen inzetten voor een **veilig, betrouwbaar, toegankelijk** en **efficiënt** betalingsverkeer
- Het MOB:
  - overlegt over knelpunten en maatschappelijke gevolgen van ontwikkelingen in het betalingsverkeer
  - maakt principeafspraken over maatregelen op het gebied van efficiency, veiligheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid in het betalingsverkeer
  - verzamelt, analyseert en publiceert van niet-concurrentiegevoelige informatie over betalingsverkeer
- DNB (vanuit centrale bank-rol, niet vanuit toezicht) is voorzitter (directeur Monetaire Zaken, Olaf Sleijpen) en voert secretariaat

Ruim 20 jaar geleden opgericht

- Van start in 2003
- Ingesteld door minister van Financiën (incl. [taakopdracht](#)) n.a.v. DNB-advies
- Deelnemers: Bestuurders koepelorganisaties van vragers en aanbieders van betaaldiensten
  - Waarnemers: Ministeries van Financiën en van Economische Zaken en Klimaat
  - Voorzitter: DNB (past bij wettelijk DNB-mandaat (Bankwet 1998), w.o. "*het bevorderen van de goede werking van het betalingsverkeer*")
- Jaarlijkse rapportage aan minister en tussentijds gevraagd en ongevraagd informeren

Huidige structuur

Voorzitter en secretariaat: DNB

Deelnemers vraagzijde

- Consumenten: Koepels van consumenten, w.o. senioren en mensen met een fysieke en/of mentale beperking
- Zakelijk: Koepels van grootwinkelbedrijf (food en non-food), detailhandel, MKB, goede doelen, horeca, online retailers en grootincassanten

Deelnemers aanbodzijde

- Koepels van banken en niet-bancaire betaaldienstverleners

Waarnemers

- Ministeries van Financiën en van Economische Zaken en Klimaat

Periodiciteit

MOB komt 2 keer per jaar bijeen (mei en november), MOB-werkgroepen 5 á 6 keer p.j. en MOB-taskforces zo vaak als nodig

Werkveld: Betalingsverkeer in Nederland

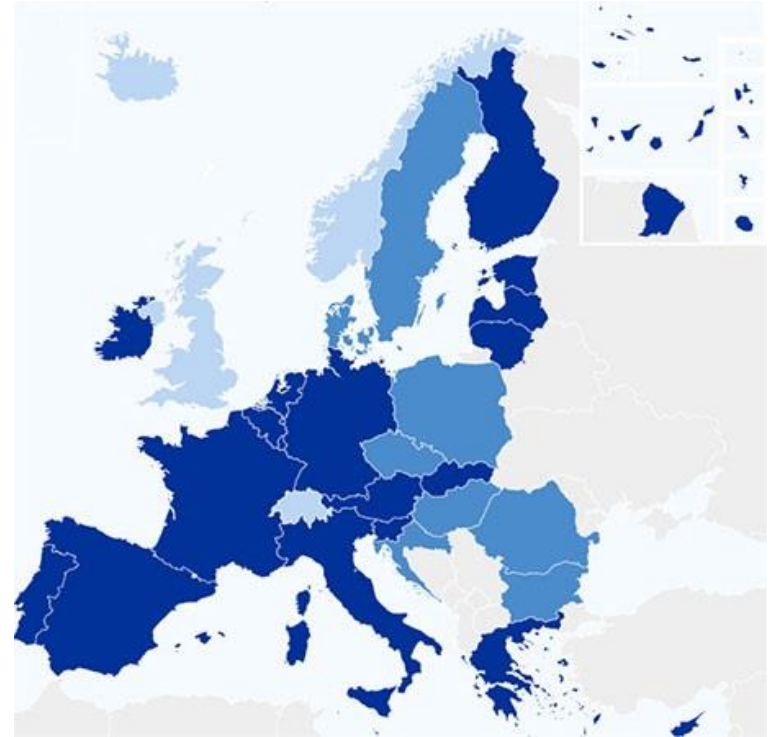
- Klein, vlak en dichtbevolkt, 17,9 mln. inwoners, $\geq 99\%$ heeft betaalrekening, 32 mln. debitcards, 6 mln. creditcards
- Internettoegang: 98% van huishoudens; gebruik online banking is 90% (≥ 12 jaar)
- 4 grote banken (ABN AMRO, ING, Rabobank, Volksbank) bieden samen $\geq 95\%$ van betaalrekeningen aan
- $\leq 1\%$ overboekingsopdrachten op papier aangeleverd
- Steeds minder bankkantoren: In 2023 ≤ 600 (in 2010: ca. 3.000)
- ATM's: In 2023 ca. 5.100 stuks (in 2010: ca. 8.400), 99,8% (2023) inwoners beschikt over ATM ≤ 5 km-straal
- Betalen aan fysieke kassa: Sinds 2015 is aandeel debitcardbetalingen groter dan aantal contante betalingen (in 2023 ca. 79,5% debitcard, 20% contant en 0,5% creditcard)
- Online betalen: In 2023: iDEAL (73%), creditcards (8%), incasso (4%) en anders w.o. PayPal en BNPL (15%) (aantal transacties)

Werkveld: Meer en meer Europees bepaald

Single Euro Payments Area (SEPA)

- Eén efficiënte girale betaalinstructuur met uniforme standaarden voor girale betalingen
  - IBAN, Europese (instant) overschrijving, Europese incasso, wettelijk verankerd in 2014
- 36 landen > 520 mln. inwoners
- Ca. 4.500 betaaldienstaanbieders
- Geharmoniseerde wettelijke basis (PSD2, SEPA-verordening, cross-border payments-verordening, instant payments-verordening, etc.)
- Katalysators: ECB/Eurostelsel en Euro Retail Payments Board (ERPB)

Mandaat DNB in het betalingsverkeer

Bevorderen goede werking betalingsverkeer

(toegankelijk, veilig, efficiënt en betrouwbaar)

- Circulatie eurobankbiljetten en -munten en beheer hoogwaardige betaalsysteem (T2S NL)
- Toezicht op gereguleerde betaaldienstaanbieders (banken en niet-bancaire aanbieders) en afwikkelondernemingen (betaalprocessors)
- Oversight (via *moral suasion*) op betaalinfrastructuur en betaalschemes
- Voorzitter en secretaris MOB

Resultaten MOB

- 2004: Afspraak afronden contante betalingen op 5-eurocent (1 en 2 eurocenten niet meer gebruiken)
- 2007: Overeenstemming over (naleving) maatschappelijk geaccepteerde bereikbaarheidsnorm voor geldautomaten (beschikbaar binnen 5 km hemelsbreed)
- 2013: Oprichting Euro Retail Payments Board (ERPB) door ECB. Mede geïnspireerd op Nederlandse MOB
- 2019: Invoering instant payments, mede op aandringen MOB
- 2022: Convenant Contant Geld (o.a. met subset MOB-leden: banken, chartale dienstverleners, koepelorganisaties van consumenten en toonbankinstellingen, DNB)
- 2023: Commitment (en bijbehorend programma) van banken voor toegankelijk betalingsverkeer (m.n. voor mensen in kwetsbare posities)

Speerpunten MOB voor 2024

1. Verbeteren toegankelijkheid betalingsverkeer

- Borgen dat contant geld als betaalmiddel goed blijft functioneren (Convenant Contant Geld heeft geleid tot (aankomende) nationale wetgeving)
- Verbeteren toegankelijkheid betaaldiensten voor mensen in kwetsbare posities (1 op de 6 Nederlanders kunnen hun dagelijkse bank- en betaalzaken niet zelfstandig afhandelen)
- Aanpakken ongewenste neveneffecten van de-risking op toegang tot betaaldiensten

2. Voorkomen van fraude – en dan m.n. oplichting – in betalingsverkeer

3. Bijdragen aan betalingsverkeer van de toekomst

- M.n. gericht op soevereiniteit Europese betalingsverkeer, incl. digitale euro (CBDC)

MOB-zelfevaluatie 2023

- Eerdere (zelf)evaluaties in 2004, 2015 en 2019
- Resultaten & aanbevelingen besproken in MOB op 28 nov. 2023
- Methode:
  - Schriftelijke enquête onder MOB-partijen
  - Daarna afzonderlijke diepte-interviews met meest prominente MOB-partijen en voorzitters MOB-werkgroepen en –taskforces
  - Opvolging aanbevelingen binnen 6 maanden en rapportage aan MOB

MOB-zelfevaluatie 2023 – Resultaten

- In grote lijnen: MOB-partijen tevreden over functioneren MOB
- Effectiviteit: Mede bepaald doordat hoogst verantwoordelijken in MOB aan tafel zitten en tot actie bereid zijn
- Door minister van Financiën (2002) aan MOB gegeven taakopdracht deels niet meer actueel
- MOB handelt vooral reactief met focus op “hier en nu” en behoud van wat er is. Belangrijke oorzaak: MOB-taakopdracht en -samenstelling
- Gedeelde wens: Meer gelegenheid en tijd voor open en ook toekomstgerichte gedachtewisseling over maatschappelijke beleidsvraagstukken in betalingsverkeer
- MOB-partijen waarderen netwerkfunctie MOB, maar willen meer ruimte voor informeel contact en netwerken (draagt bij aan meer wederzijds begrip voor elkaars belangen en standpunten)
- Verwachtingen aanbod- en vraagzijde in MOB ten aanzien van snelheid en reikwijdte van door MOB geïnitieerde maatregelen kunnen verschillen: kan frictie veroorzaken

MOB-zelfevaluatie 2023 – 5 aanbevelingen

Gericht aan MOB-secretariaat, voorzitters MOB-werkgroepen en -taskforces en MOB-voorzitter en/of individuele MOB-partijen

1. Faciliteer effectieve, open én ook toekomstgerichte dialoog in MOB
2. Onderzoek of MOB aan vraag- en aanbodzijde voldoende representatief en evenwichtig is. Leg evt. aanpassingsvoorstellen in samenstelling voor aan MOB
3. Onderzoek of bestaande werkgroepen en taskforces van MOB – ook in licht van huidige speerpunten van MOB – nog steeds “fit-for-purpose” zijn. Leg evt. aanpassingsvoorstellen voor aan MOB
4. Breng evt. gemeenschappelijke visies en standpunten van MOB over aan minister van Financiën en/of relevante Europese gremia
5. Houd rekening met dat MOB-partijen aan vraagzijde minder personele capaciteit aan “betalingsverkeer” kunnen toewijzen en veelal minder brede kennis daarover hebben dan MOB-partijen aan aanbodzijde

An architectural rendering of a modern building complex at dusk. The main building is a long, low structure with a glass facade and a brick upper section. A taller, brick-clad tower rises behind it. The scene includes a waterfront promenade with people walking and a canal with a boat. The sky is a mix of blue and orange from the setting sun.

Hartelijk dank voor uw aandacht

Marc van der Maarel

Senior policy advisor/ clusterlead Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer
Betalen, Cash & Marktinfrastructuur/ Retail Betalen & Onderzoek
E-mail: M.A.van.der.Maarel@dnb.nl